

Beleids- en werkplan Meten=Weten 2025-2026

vastgesteld op de ALV van 28 november 2024

Na 6 jaar Meten=Weten kunnen we constateren dat we successen hebben bereikt door onze inspanningen op het gebied van meten en juridische procedures. Helaas zien we nog geen drastische vermindering in het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen, maar wel onrust bij boeren en overheden over wat ze met het gebruik van bestrijdingsmiddelen aan moeten. De rechter en de Raad van State hebben ons gelijk gegeven dat de provinciale overheden in gebreke blijven bij het handhaven van de Habitatrichtlijn.

Nu het grote project Schone Sier is afgelopen en er nieuwe actieve mensen zijn aangetreden is het tijd voor een evaluatie, een nieuw beleidsplan plus werkplan en waar nodig aanscherping van de strategie.

Twee hoofdvragen

1. Waar richten we ons op de komende tijd op?
2. Wat is onze strategie voor de komende jaren om onze missie te realiseren?

Onze missie (uit de statuten):

De vereniging stelt zich onder meer ten doel

1. *het beschermen van een goede gezondheid door het in stand houden en verbeteren van een goed woon- / leefklimaat voor mens, dier, bodem en ecosystemen;*
2. *het beschermen van de cultuurhistorische en ecologische waarden;*
3. *het streven naar een omgeving zonder bestrijdingsmiddelen;*
4. *het bevorderen van duurzame productie van voedselgewassen op een biologische grondslag;*
5. *het geven van gevraagde en ongevraagde adviezen aan bewoners, overheden, politieke partijen en andere organisaties ter bevordering van het doel van de vereniging;*
6. *het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.*

1. Inhoudelijk is het antwoord als volgt:

Oorspronkelijk richtten we ons daarbij op de lelieteelt. Gaandeweg is dat onderwerp verbreed naar sierteelt. Maar qua risico's voor gezondheid en natuuraantasting zijn ook de bestrijdingsmiddelen voor bijvoorbeeld aardappelteelt en mais (glyfosaat) relevant. Dus de komende tijd gaat het om alle bestrijdingsmiddelen die zich verspreiden buiten de akkers die in de landbouw worden gebruikt en een negatief effect (kunnen) hebben op mens en natuur, maar nog wel steeds vooral gericht op de sierteelt. We richten ons niet op stikstof of meststoffen omdat andere partijen daar al mee bezig zijn en er nog voldoende nuttige uitbreidingen van onze activiteiten zijn op het gebied van de bestrijdingsmiddelen.

We zijn begonnen in Drenthe en zijn langzaam ook actief geworden in Noord Nederland en op bescheiden schaal ook elders in het land. De lijn voor de toekomst is: We blijven ons met name richten op Drenthe. Activiteiten buiten Drenthe pakken we op als het duidelijk van meerwaarde is voor onze doelen in Drenthe. Denk bijvoorbeeld aan het belang van de handnavingsverzoeken die we in elke provincie hebben neergelegd of het plaatsen van palen elders in het land, betaald door derden. Ter illustratie: van de 1750 leden komt 55 % uit Drenthe. Als we de vier noordelijke provincies optellen, dan komen we op 73 %.

2. Voor onze strategische werkwijze betekent dit:

M=W heeft 4 pijlers ontwikkeld die nauw samenwerken: Juridisch, Meten, PR en Politiek. De kern van onze werkwijze is het uitvoeren van metingen en voeren van juridische procedures gericht op de overheid. Door het betrekken van een breed publiek proberen we draagvlak te creëren voor aanpassing van wetten en handhaving. Daarnaast voorzien we politici van informatie en argumenten. Samen met andere organisaties versterken we onze kennis en effectiviteit door taakverdeling, afstemming en samenwerking.

M=W heeft zich altijd geprofileerd met een integere werkwijze gebaseerd op feiten. Dat blijven we doen.

We hebben bewust gekozen voor het voeren van procedures tegen de overheid + Ctgb¹ en niet tegen specifieke boeren, omdat van overheid en Ctgb de oplossing voor het bestrijdingsmiddelen vraagstuk moet komen. Dus wél bestuursrechtelijke zaken, maar geen privaatrechtelijke zaken. De meeste telers houden zich aan de wettelijke regels, maar deze wettelijke regels zijn onrechtmatig omdat ze strijdig zijn met het voorzorgsbeginsel tot bescherming van mens, dier en milieu.

We handhaven de vier pijlers, maar willen per pijler meer gaan doen. Per pijler is er een werkgroep.

Pijler 1: Meten

De basis voor onze juridische procedures ligt in feiten, aantoonbare concentraties van bestrijdingsmiddelen die er niet horen te zijn. Onze rapportages hebben aangetoond dat de bestrijdingsmiddelen zich ver buiten de akkers verspreiden en o.a. neerslaan in natuurgebieden waar de Natura-2000 richtlijn zich tegen verzet.

Voortbouwend op onze metingen (en rapportages daarvan) gaan we op 4 punten onze meten-activiteiten uitbreiden:

- De Kaderrichtlijn water wordt steeds belangrijker, daarom willen we ook watermetingen gaan doen samen met anderen (zie ook juridisch).
- Daarnaast willen we de relevante wetenschap goed in kaart brengen en breed beschikbaar maken, door analyse van wetenschappelijke publicaties die de basis kunnen zijn van onze juridische procedures. Samenwerking met zusterorganisaties ligt daarbij voor de hand. We kijken daarbij naar de aantoonbare effecten van die middelen op mens en natuur. Dat vergt samenwerking met universiteiten om hiervoor onderzoeken op te zetten. Die onderzoeken zullen we niet zelf doen, maar we stimuleren universiteiten om dat te gaan doen en stellen onze metingen daarvoor beschikbaar.
- We willen bereiken dat er een landelijk meetnet komt. Bijvoorbeeld het RIVM zou dat moeten doen. Samen met groepen elders in het land streven we naar een 20-tal meetpunten die de concentraties van bestrijdingsmiddelen in kaart gaan brengen. We werken graag mee als een andere partij het initiatief neemt.

De werkgroep bestaat uit Guido Nijland (coördinator), Dick van Dijk en Jos Verheul. Er wordt samengewerkt met Leo van Kampenhout. Guido heeft zitting in het bestuur.

Pijler 2: Juridisch

M=W wil alle beschikbare juridische mogelijkheden benutten om het te bereiken doel, verminderen van of stoppen met het gebruik van bestrijdingsmiddelen, dichterbij te brengen.

Het is begonnen met de bescherming van de Natura-2000 gebieden. De Habitatrichtlijn die aan deze bescherming ten grondslag ligt, stelt dat zekerheid moet zijn verkregen over dat

¹ Ctgb = College voor de toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden

een project/activiteit nabij een natuurgebied geen schade kan aanrichten. Door de metingen van Meten=Weten is aangetoond dat bestrijdingsmiddelen zich tot ver in Natura 2000-gebieden verspreiden..

Op dit moment (november 2024) wachten we op de uitspraak van de Raad van State die moet bevestigen dat voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen een beoordeling in het kader van de Habitatrichtlijn moet plaatsvinden. De eerste uitspraak (M=W versus provincie Fryslan) is binnen en bevestigt deze stelling.

We continueren onze procedures gericht op het verbieden van middelen door provinciale overheden en het handhaven van dat verbod. De basis hiervoor zijn de wetten van de Europese Unie.

Door de verschillende ingestelde beroepen en juridische procedures is kennis en ervaring opgebouwd in het hanteren van het Unierecht, met name de Habitatrichtlijn en het Verdrag van Aarhus. Gebleken is dat organisaties veel meer rechten hebben om zaken aan te kaarten dan gebaseerd op uitsluitend Nederlands recht.

In de loop van jaren (sinds 2018) is kennis en ervaring opgebouwd inzake bestuursrecht dat betrekking heeft op effecten op Natura 2000. Dit heeft geresulteerd in uitspraken dat voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen een Natura2000 vergunning Omgevingswet noodzakelijk is. Er lopen nog een paar zaken, maar feitelijk zal dit onderwerp na de uitspraak van de Raad van State zijn afgerond.

Daarna zal er veel overleg moeten volgen met bestuursorganen. Als dit overleg niet leidt tot een redelijke oplossing, dan zal een andere vorm van juridisch werk moeten volgen. Het wat en hoe is nu nog onduidelijk.

Wel zien we nuttige uitbreidingen op het gebied van juridische zaken:

- We gaan ons richten op het laten verbieden van meer middelen dan de 14 waar we ons nu op richten, omdat we van tientallen stoffen weten dat ze zich over een groot gebied verspreiden.
- De Kader Richtlijn Water (EU) eist dat in december 2027 het water schoon moet zijn, maar dwingt nu al dat de waterkwaliteit niet mag verslechteren. Op korte termijn zal een sub-werkgroep worden gevormd om de mogelijkheden te verkennen die Nederlandse overheden tot het nemen van maatregelen te dwingen. We proberen samen te werken met Waterschappen.
- De Omgevingswet is dit jaar in werking getreden en biedt nieuwe mogelijkheden om gemeenten de leefomgeving te laten beschermen (zorgplicht). We willen ons hier met andere mensen en organisaties in ons netwerk in verdiepen om de mogelijkheden te gaan benutten.

De werkgroep juridisch bestaat uit Henk Baptist (coördinator) en Geert Starre. Er wordt samengewerkt met PAN², MOB, Advocaat van de Aarde, Werkgroep de Peel en de Natuurbeschermingswacht. Henk heeft zitting in BestuurPlus van M=W.

Pijler 3: PR

De werkgroep PR brengt de rapporten die we maken, de procedures die we voeren en de politieke inbreng die we geven, onder de aandacht van burgers en overheden. Dit doen we via onze eigen website en nieuwsbrief, maar ook via regionale en landelijke media, om daarmee de discussie over het gebruik van bestrijdingsmiddelen aan te wakkeren. We hebben een goed netwerk van contacten bij diverse media, zowel regionaal als landelijk.

Het doel hiervan is om de maatschappelijke discussie over het gebruik van

² PAN = Pesticide Action Network

MOB = Mobilisation for the Environment

bestrijdingsmiddelen aan te wakkeren, zodat meer burgers zich bewust worden van de gezondheidsrisico's en de politiek zich uiteindelijk genoodzaakt ziet om wetten aan te passen en bestaande wetten te handhaven. Uiteindelijk zijn we een onderdeel van een brede beweging van groepen en bewoners in Drenthe en elders (lieft via lokale groepen die daar worden opgezet), landelijke expertisegroepen als MOB, Urgenda, PAN, Aardige Buren etc. om duidelijk te maken aan de politiek dat veel mensen zich ernstig zorgen maken over de leefomgeving.

De werkwijze die we kiezen is zo feitelijk en zo respectvol mogelijk naar buiten te treden. Onze organisatie-identiteit is de basis voor alles wat we doen. Ons credo daarbij zijn de 3 V's: Vriendelijk, Vastberaden, Voorwaarts. Onze toon van communiceren is respectvol en professioneel, niet op individuele telers gericht. Externe communicatie schrijven we het liefst met inclusief taalgebruik, polarisatie proberen we te vermijden.

De komende tijd willen we ons op 5 nieuwe punten richten:

- We gaan proberen meer interviews te krijgen in magazines / lifestylebladen, b.v. LINDA. Dit verhoogt de bewustwording in het land en we bereiken een ander publiek dan ons standaard 'hoger opgeleid' publiek.
- We gaan weer Meet&Greet-bijeenkomsten organiseren, liefst met een externe spreker (b.v. onderzoeker gezondheid&bestrijdingsmiddelen) en in plaatsen buiten Westerveld, maar in eerste instantie wel in Drenthe. Dit heeft twee doelen: enerzijds de sociale component (ledenwerving&ledenbinding), anderzijds kan dit mensen inspireren om actief te worden.
- We willen onze aanwezigheid op sociale media uitbreiden naar Facebook, LinkedIn (eerst) en Instagram of Tiktok (later). Vooralsnog gaan we hiervoor bestaande content van de website delen en geen aparte content maken, daar hebben we (nog) geen capaciteit voor.
- We laten een video maken door een professioneel bedrijf; enkele minuten waarin het probleem en onze oplossing in beeld wordt gebracht. Beeldend, verrassend, ook geschikt voor een jonger publiek. We zoeken iemand om dit samen met de voorzitter op te pakken.
- Burgerwetenschap (Citizen Science). We zouden het tof vinden als we leden zelf iets kunnen aanbieden wat ze kunnen doen, vergelijkbaar met het theezakjes-onderzoek maar dan voorbestrijdingsmiddelen. We zoeken iemand om dit op te pakken.
- We willen vaker presentaties geven over onze resultaten en werkwijze, in het Noorden van Nederland, door onszelf uit te nodigen bij buurtverenigingen, sportclubs etc. om meer mensen bewust te maken van het effect van bestrijdingsmiddelen (dit is een ander doel dan Meet&Greet). Hierbij kunnen we fragmenten van bijvoorbeeld Arjen Lubach gebruiken om het ijs te breken. Niet alleen komen om te zenden, maar ook om een dialoog aan te gaan. Het wordt o.a. een taak van de voorzitter.

We realiseren ons dat onze huidige uitvoeringscapaciteit beperkt is, daarom gaan we op projectbasis oproepen uitzetten voor mensen die ons willen helpen dit voor elkaar te krijgen.

De werkgroep PR bestaat uit Leo van Kampenhout (coördinator), Trijnie Stroker, Mirjam Hoekman en Meta Oostendorp. Leo heeft zitting in BestuurPlus.

Pijler 4: Politiek

Het is belangrijk dat Meten=Weten de politiek rond bestrijdingsmiddelen volgt. Joke Kolthoff doet dat al geruime tijd zeer zorgvuldig bij gemeente Westerveld, provincie Drenthe en de landelijke overheid. De overzichten worden breed verspreid. De politieke

situatie is momenteel niet zodanig dat we snel uit die hoek veranderingen verwachten, maar we informeren diverse politici wel over onze metingen en juridische procedures.

Voor M=W betekent dit de komende tijd:

- Joke blijft de politieke overzichten verspreiden en iedere werkgroep of andere, externe groep kan daar gebruik van maken.
- Directe lobby zetten we alleen in als de kans bestaat op daadwerkelijke beïnvloeding of als het publicitaire waarde kan hebben voor ons.
- Bij belangrijke momenten en politieke beslissingen bekijken we of we directe lobby inzetten d.m.v. gesprekken met politici of fracties.
- Als we het verzoek krijgen voor informatie of een gesprek met een politicus, politieke partij, gemeenteraad of PS, dan gaan we daarop in als we capaciteit hebben.
- Rond verkiezingen ondernemen we publicitaire actie.

De coördinatie van deze pijler is in handen van Joke Kolthoff, afgestemd met de voorzitter.

Secretariaat

We hebben een kwalitatief goed en ervaren secretariaat dat aanspreekpunt is voor alle partijen, via mail, telefoon, brieven en website. Het Secretariaat voert zo zelfstandig mogelijk de correspondentie uit door deze direct te beantwoorden, passend binnen de hiervoor genoemde lijnen van onze strategie. We kunnen niet op alle verzoeken voor samenwerken, presentaties e.d. ingaan omdat we een vrijwilligersorganisatie zijn met beperkte menskracht, en die menskracht willen we zo effectief mogelijk inzetten. Veel verzoeken gaan over hulp bij het meten en bij het neerzetten van meetpalen. Een tweede categorie is algemene vragen 'er komt een bollenveld, wat moet ik doen'.

We reageren als volgt:

- Nieuwe palen neerzetten doen we alleen als men zelf budget heeft voor 1 jaar meten (10.000/jaar) en als onze meetgroep tijd heeft om te ondersteunen en adviseren. Dat betekent: zeer terughoudend omgaan met deze vragen.
- We maken voor onze site een lijst met FAQ. Daarop komen alleen die onderwerpen die aanvullend zijn op de sites van Advocaat van de Aarde, Aardige burens en Urgenda.
- Voor vragen van individuen over het voeren van juridische procedures is ons antwoord: Zie de sites van Advocaat van de Aarde en Aardige Burens; en organiseer vooral je omgeving. M=W heeft helaas geen capaciteit voor advies en het leveren van een bijdrage aan organisatie.

We werken aan de verbetering en toegankelijkheid van ons interne archief. Het Secretariaat werkt onder directe verantwoordelijkheid van het bestuur.

Bestuur

Het bestuur bestaat - na het besluit van de ALV van 28 november 2024 - uit:

Guido Nijland (meten)

Dick van Dijk (divers)

Jan Roncken (financiën)

Maat Mahler (secretaris)

Frans Rooijers (voorzitter)

BestuurPlus bestaat uit het bestuur plus de coördinatoren Henk Baptist (juridisch) en Leo van Kampenhout (PR) en komt tweewekelijks bij elkaar.